

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΤΕΤΑΡΤΟ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΚΡΑΤΟΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ
ΤΟΥ ΕΩΣ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ
ΤΟΥ 20οῦ ΑΙΩΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 17

Ο Ι. Καποδίστριας ως
κυβερνήτης της Ελλάδας
(1828-1831).

Η ολοκλήρωση της
ελληνικής επανάστασης
(1829)

Μπακάλης Κώστας – Διονυσία Νημά
history-logotexnia.blogspot.com

α							β		γ							δ				ε	σ τ	ζ				η
1							1		1							1				1	1	1				1
8							8		8							8				8	8	8				8
0							0		0							1				2	2	2				2
0							7		9							5				0	1	2				7

α/β. Ο Κερκυραίος Ιωάννης Καποδίστριας στο διάστημα 1800–1807, όταν τα Επτάνησα κατείχε η Ρωσία, ανέλαβε σημαντικές θέσεις στη διοίκησή τους.

- γ: Το 1809 ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών, που εκτίμησε το έργο του και τη φιλορωσική του στάση, τον κάλεσε στο ρωσικό Υπουργείο Εξωτερικών.

δ. Το 1815 ο τσάρος Αλέξανδρος Α΄ τον έκανε υπουργό Εξωτερικών.

- ε. Στα 1820 οι Φιλικοί πρότειναν στον Καποδίστρια να γίνει αρχηγός της Φιλικής Εταιρίας. Εκείνος όμως αρνήθηκε, γιατί θεωρούσε ότι δεν ήταν κατάλληλη εποχή για να γίνει η Ελληνική Επανάσταση.
- στ. Προσπάθησε το 1821–1822, ως υπουργός εξωτερικών, να κάνει τις Μεγάλες Δυνάμεις να αλλάξουν την αρνητική στάση τους προς την Επανάσταση.
- ζ. Το 1822 παραιτήθηκε, επειδή δεν μπορούσε να υποστηρίξει τη ρωσική ουδετερότητα απέναντι στο ελληνικό ζήτημα.
- η. Το 1827 εκλέχτηκε Κυβερνήτης της Ελλάδας από την Γ΄ Εθνοσυνέλευση.

Α. ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΦΙΞΗ ΚΑΤΟΔΙΣΤΡΙΑ

◀ Το **Άργος** κατά την εποχή της Δ' Εθνοσυνέλευσης (1829)

ΕΚΛΟΓΗ

Η εκλογή Καποδίστρια από την Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας, έγινε την άνοιξη του 1827.

ΑΦΙΞΗ

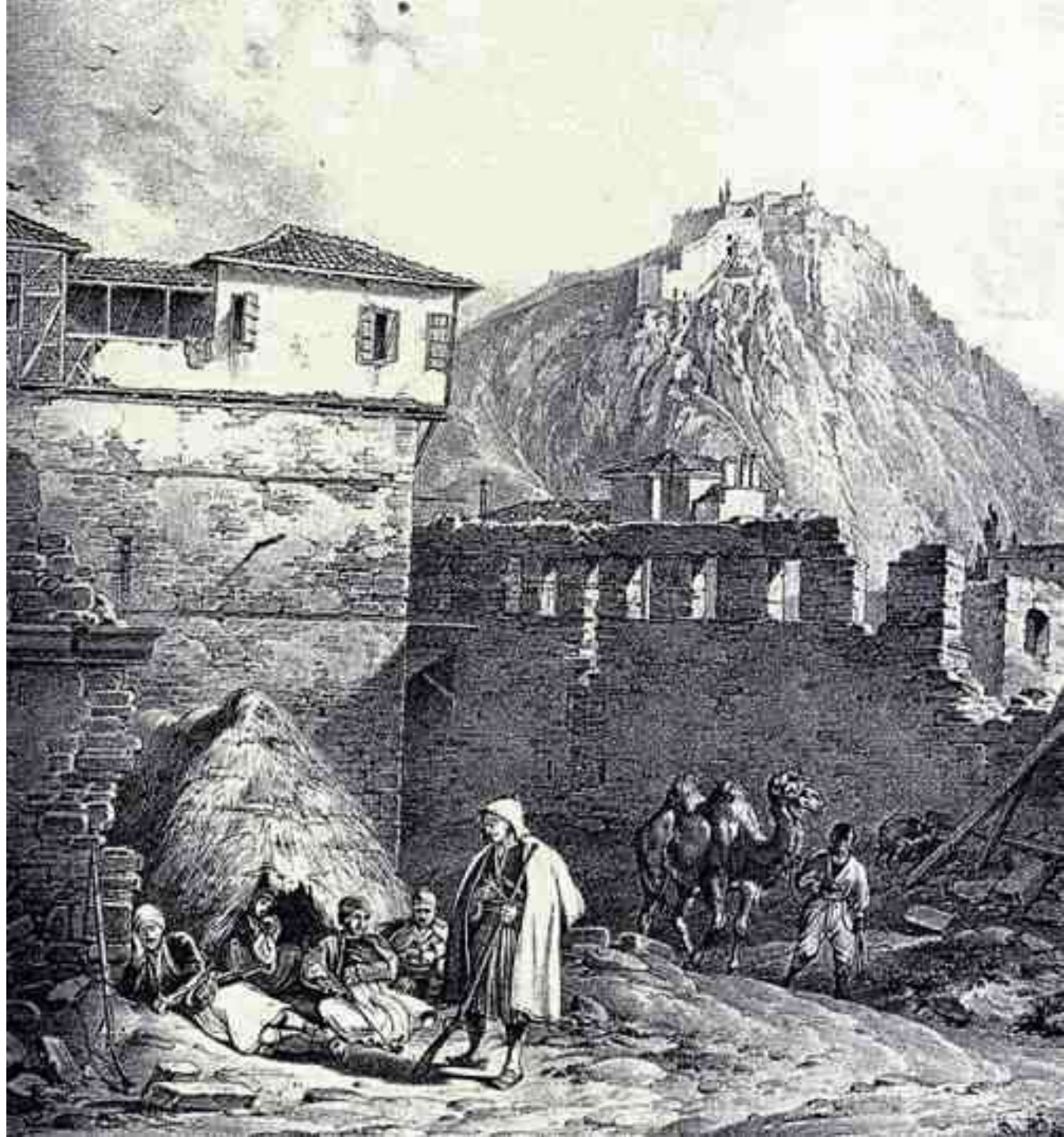
Η άφιξή του στο Ναύπλιο στις αρχές του 1828.

Δ' ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Το 1829 συγκαλείται στο Άργος η Δ' Εθνοσυνέλευση = επικύρωση αποφάσεων & βάσεις συνταγματικής αναθεώρησης

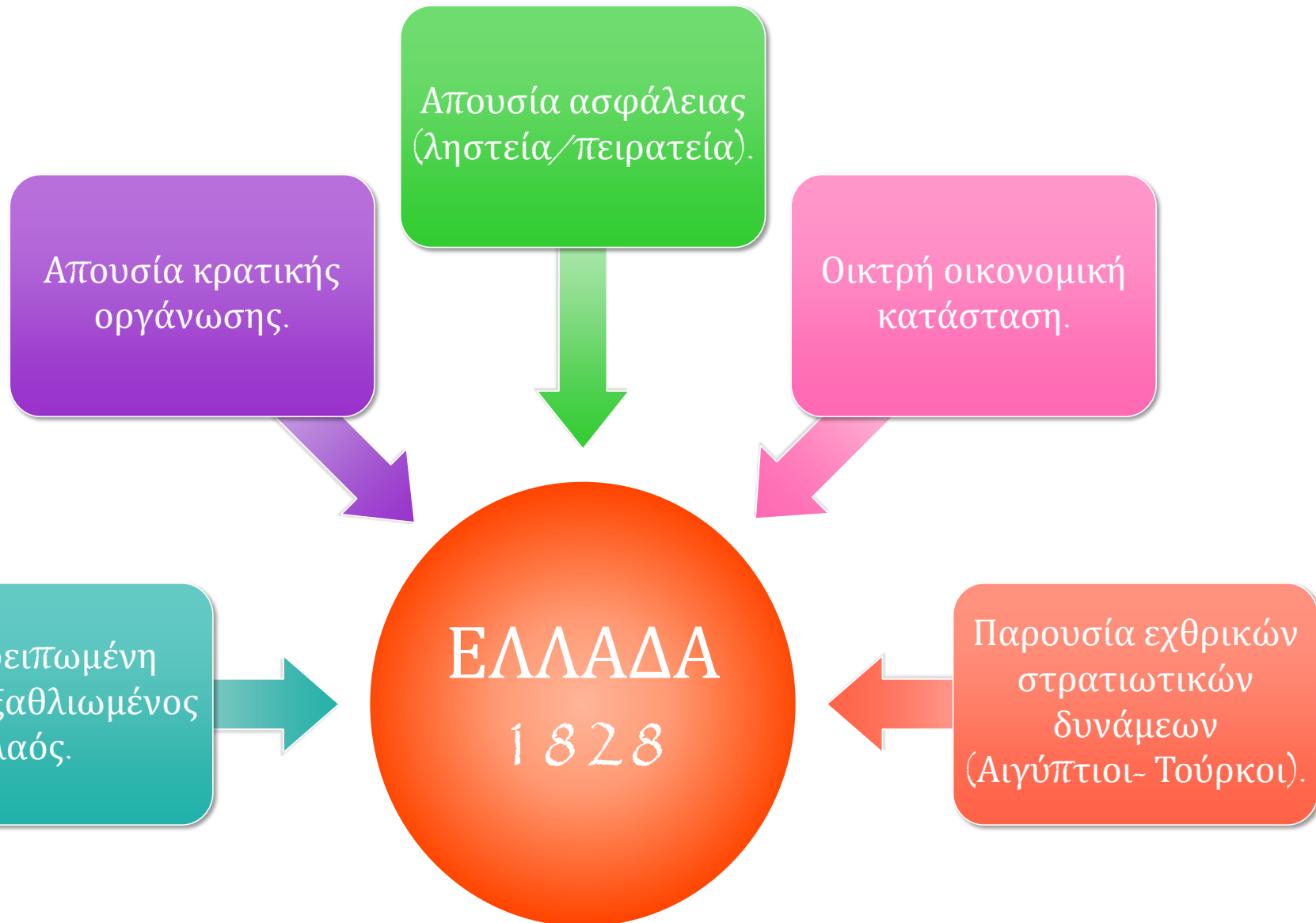
► Άποψη
του **Ναυπλίου**
από χαλκογραφία
την εποχή
του Καποδίστρια.

► *Ναύπλιο*
Η πρώτη πρωτεύουσα του
Ελληνικού κράτους

► Σε ποια κατάσταση βρήκε την επαναστατημένη χώρα ο Καποδίστριας;

Αν [...] κατορθώσεις να σταματήσεις τις διχόνοιες, να διαλύσεις τις φατρίες, να κάνεις σεβαστούς [...] τους νόμους, να είναι ασφαλής για τον καθένα η ζωή, η τιμή, η ιδιοκτησία του ὅταν κάνεις τον κόσμο να πιστέψει στην ομόνοια, στη συμφωνία, στην αγάπη για την πατρίδα ὅταν οδηγήσεις τους πολιτισμούς της [=της πατρίδας] στην αληθινή δόξα, αν την κάνεις ευτυχισμένη γιατί στο εσωτερικό της υπάρχουν δίκαιοι νόμοι και γιατί ο στρατός της θριαμβεύει ενάντια στον [...] εχθρό της και [αν φροντίσεις] να είναι σταθερή και ακλόνητη η ανεξαρτησία της [...], πόσο δοξασμένος θα είσαι τότε!

Λόγος του Θεόφιλου Καΐρη κατά την τελετή υποδοχής του Καποδίστρια, 12 Ιανουαρίου 1828. Απόδοση στη σύγχρονη γλώσσα

▲ Διαβάστε το κείμενο . Ποιος το έγραψε και πότε; Γράφτηκε την ίδια εποχή για την οποία μιλάει ή αργότερα; Δικαιολογήστε την απάντησή σας. α) Τι ζητάει ο συγγραφέας του κειμένου από τον Ιωάννη Καποδίστρια; Πώς προσπάθησε ο Ιωάννης Καποδίστριας να ανταποκριθεί σε αυτά που του ζητάει ο συγγραφέας του κειμένου; Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

Τι ζητάει ο συγγραφέας του κειμένου από τον Ιωάννη Καποδίστρια;	Ποια μέτρα πήρε ο Ιωάννης Καποδίστριας για να ανταποκριθεί στο συγκεκριμένο αίτημα;	Εξηγήστε γιατί τα μέτρα αυτά ανταποκρίνονται στο αίτημα.	Ποιοι μπορεί να ήταν ενάντιοι στα μέτρα αυτά και για ποιους λόγους ο καθένας;
---	---	--	---

β) Χωριστείτε σε ομάδες των 4–5 ατόμων. Το κάθε μέλος παρουσιάζει στα υπόλοιπα τον πίνακα που δημιούργησε. http://museduc.gr/docs/istoria/CLAI_K03_K04.pdf

► Η κατάσταση το 1828

«Ό,τι είδε κι άκουσε ελάχιστα τον ενθάρρυναν στο έργο του. Οι εκθέσεις των κυβερνητικών εκπροσώπων μιλούσαν για εσωτερική αποσύνθεση. Ο υπουργός των εσωτερικών Λόντος ανέφερε ότι ολόκληρη η διοίκηση είχε αποσυντεθεί και η κάθε περιοχή αγνοούσε το κέντρο. Ο υπουργός των εξωτερικών και των ναυτικών παραπονέθηκε ότι η Ελλάς υπέφερε από την παρουσία των ξένων στόλων και των απαγορευτικών διαταγών των τριών ναυάρχων για ελεύθερη ναυσιπλοΐα με την απειλή των τηλεβόλων. Το μικρό ελληνικό ναυτικό κυβερνούσε αυθαίρετα ο Κόχραν χωρίς να λογαριάζει την κυβέρνηση. Ο πόλεμος είχε επιφέρει βαθιές πληγές στο εμπόριο και οι κάτοικοι των νησιών μόλις που ζούσαν. Ο υπουργός των Οικονομικών ανέφερε ότι τα έσοδα του κράτους ήταν μηδαμινά. Τους φόρους εισέπρατταν οι τοπικοί κοτζαμπάσηδες... Το έλλειμμα του εθνικού ταμείου ήταν τη στιγμή της αφίξεως του Καποδίστρια 28.724 γρόσια... Ο υπουργός δικαιοσύνης και εκπαιδεύσεως δεν είχε να επιδείξει παρά δύο δικαστήρια... καθώς και ελάχιστα σχολεία. Ο υπουργός των στρατιωτικών αράδιασε μερικά ονόματα καπετανέων που κρατούσαν τα κάστρα με άγνωστο αριθμό ανδρών και κυβερνούσαν σα μεσαιωνικοί τιμαριούχοι, ζώντας σε βάρος των κατοίκων και ληστεύοντάς τους, όπως περίπου και το ασκέρι του Ιμπραήμ.

Η γενική αυτή αθλιότητα έκανε βαθεία εντύπωση στον Καποδίστρια...»

Κ. Μέντελσον-Μπαρτόλντυ, *Επίτομη Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*,

εκδ. Τολίδη

Στο **διπλωματικό πεδίο**, θέτει ως κύριους σκοπούς:

την αναγνώριση της
ανεξαρτησίας της Ελλάδας

Υπογραφή του Ι.Α. Καποδίστρια και η πρώτη σφραγίδα.

και την **εξασφάλιση** όσο το δυνατόν περισσότερων **εδαφών** για το **ελληνικό κράτος**.

Στόχοι της πολιτικής Καποδίστρια

Με ισχυρή
κεντρική
εξουσία στα
πρότυπα
κρατών της
δυτικής
Ευρώπης.

Δημιουργία
σύγχρονου
κράτους
δυτικού τύπου

Αντιμέτωπος με τους **ισχυρούς παράγοντες** της ελληνικής κοινωνίας (**πρόκριτοι** της προεπαναστατικής περιόδου) που επιθυμούσαν τη **διατήρηση** της **τοπικής** τους **εξουσίας** και τη διοικητική πολυδιάσπαση του κράτους,

ανοίγει ο Καποδίστριας όπως κι ο πρώτος Πρόεδρος του Εκτελεστικού Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος (αντίπαλος του στην παρούσα συγκυρία) **το αίτημα του εκσυγχρονισμού της Ελλάδας.**

**B. ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Επικύρωση αποφάσεων στην Δ'
Εθνοσυνέλευση 1829

Συγκέντρωση όλων των εξουσιών στο
πρόσωπο του Κυβερνήτη ⇒
αναγκαίο για αντιμετώπιση
κατάστασης.

Αναστολή ισχύος Συντάγματος
Τροιζήνας

▲ Σφραγίδα του
Βουλευτικού 1822

▲ Φωτογραφία από τις αρχές του 20ού αιώνα με το **Κυβερνείο** στην Αίγινα, δηλαδή το κτίριο που στέγαζε τον κυβερνήτη και τη διοίκηση.

► Φωτογραφία από τις αρχές του 20ού αιώνα με το κτίριο που στέγασε το πρώτο **Εθνικό Τυπογραφείο** στην Αίγινα.

Γ. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Συγκρότηση τακτικών ενόπλων δυνάμεων:

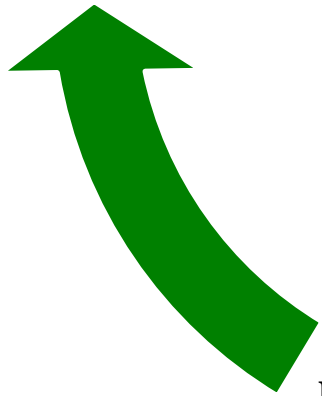
Προσπάθεια για
οργάνωση τακτικού
πολεμικού ναυτικού
και καταπολέμηση
πειρατείας.

για την εκδίωξη των
εχθρικών
στρατευμάτων

▲ Πολύτιμος αρωγός
του Καποδίστρια
στην προσπάθεια για
πάταξη της πειρατείας ήταν
ο **Ανδρέας Μιαούλης**

και την επιβολή της
τάξης.

Ίδρυση του **Λόχου των
Ευελπίδων**
για την εκπαίδευση αξιωματικών

▲ Το Κεντρικόν Πολεμικόν Σχολείον
Ναύπλιο

▲ Πίνακας του Γάλλου ζωγράφου Ζαν-Σαρλς Λανγκλουά που δείχνει Οθωμανούς πολεμιστές από ένα κάστρο στην Πελοπόννησο να παραδίνονται στο Γάλλο στρατηγό **Νικολά Μεζόν** (1836). Ο Μεζόν με 14.000 Γάλλους στρατιώτες έφτασε στην Πελοπόννησο τον Αύγουστο του 1828. Μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου έδιωξε τα οθωμανικά και αιγυπτιακά στρατεύματα από την περιοχή.

Δ. ΑΝΑΔΙΟΡΤΑΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Πρώτο κρατικό ταμείο από
εισφορές Ελλήνων εξωτερικού
και φιλελλήνων.

Ίδρυση τράπεζας.

Κοπή νομίσματος, του φοίνικα.

Αυστηρή λιτότητα σε δημόσιες
δαπάνες.

Εκσυγχρονισμός γεωργίας
(πατάτα) και νέες μεθόδους
(χρήση σιδερένιου άροτρου).

Το πρώτο ελληνικό νόμισμα

◀ Ο **Φοίνικας** υπήρξε το πρώτο ελληνικό νόμισμα που κόπηκε το **1828**, την περίοδο που ήταν Κυβερνήτης του νέου ελληνικού κράτους ο Ιωάννης Καποδίστριας. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη

▲ Υποδιαίρέσεις του Φοίνικα

Ε. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Ορφανοτροφείο Αίγινας

Περιλάμβανε:

- 3 Αλληλοδιδασκτικά σχολεία (τετραετής φοίτηση)
- 3 Ελληνικά σχολεία (τριετής φοίτηση)
- Αρκετά χειροτεχνεία (επαγγελματικές Σχολές)
- Πρότυπον Σχολείον (για εκπαίδευση δασκάλων).

2. Κεντρικόν Σχολείον

(προετοιμασία για σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού),

3. Πρότυπον Αγροκήπιον στην Τίρυνθα (γεωργική σχολή).

- *Πιστεύει ότι η εκπαίδευση πρέπει να παρέχει τις βασικές γνώσεις και επαγγελματική κατάρτιση. Γι' αυτό τον λόγο δεν ιδρύει Πανεπιστήμιο.*
- *Πώς κρίνετε αυτή του την απόφαση, για την οποία κατηγορήθηκε;*

▲ Φωτογραφία με το αλληλοδιδασκτικό σχολείο στο Γαλαξίδι.

Ο κ. Καλλέργης θα σας δώσει τα ρούχα για τα παιδιά που θα έρθουν σε σας, δηλαδή μια φουστανέλα, δυο πουκάμισα, δυο βρακιά, ένα ζευγάρι παπούτσια, ένα φέσι, ένα πανωφόρι και μια ζώνη. Πριν τα ντύσετε πρέπει να κουρευτούν και να πλυθούν καλά. Πουκάμισο και βρακί να αλλάζουν κάθε οκτώ [μέρες]. Η υπηρέτρια θα τα πλένει. Τα πανωφόρια τους να τα αερίζουν μόνα τους καθημερινά και έπειτα να τα κρεμάνε σ' ένα καρφί. Θα δείξετε στο καθένα πού. Τα κρεβάτια τους να είναι από άχυρο ή από αρκετά ξερά φύλλα, για προσκεφάλι [=μαξιλάρι] τους θα έχουν μια πέτρα και για σκέπασμα το πανωφόρι. Τα πρώτα τους κουρέλια [=ρούχα], αφού πλυθούνε, να γίνουν πακέτο και να τα φυλάξετε σ' ένα μέρος καλά, αφού βάλετε [πάνω τους] τον αριθμό και το όνομα κάθε παιδιού. Να κρατήσετε λεπτομερείς σημειώσεις για όσα ρούχα θα πάρετε [...]. Και κάθε μήνα να κάνετε έκθεση και να μου δίνετε λόγο. Παρακάτω σας γράφω για τις τιμωρίες που μπορείτε να βάζετε στα παιδιά, και για τις αμοιβές που θα τους δίνετε: [...] Η απόδραση, η ανυπακοή, η αντίδραση και το ψέμα θα τιμωρούνται ως εξής: Την πρώτη φορά να δίνετε πολλές συμβουλές, δημόσια, μπροστά στ' άλλα παιδιά. Τη δεύτερη φορά να μειώνετε το φαγητό στο μισό. Και την τρίτη να παίρνετε από το παιδί τα καινούρια ρούχα του και να του δίνετε τα κουρέλια [που φορούσε πριν]. Και να το συγχωρείτε μόνο αφού κρατήσει αυτή η τιμωρία τουλάχιστον 24 ώρες και αφού το ζητήσουν και τα υπόλοιπα παιδιά στο τμήμα του.

Οδηγίες του Ιωάννη Καποδίστρια για τη λειτουργία του ορφανοτροφείου, 14 Μαρτίου 1828

▲ Ο ζωγράφος Θεόδωρος Βρυζάκης, το 1828, σε ηλικία 14 χρονών, μπήκε στο ορφανοτροφείο που ίδρυσε ο Ιωάννης Καποδίστριας στην Αίγινα. Το 1832 φεύγει για το Μόναχο, για να σπουδάσει ζωγραφική, όπου και μένει μέχρι το θάνατό του το 1867. Γέρος πια μιλάει για την περίοδο που πέρασε στο ορφανοτροφείο. Με βάση τις πληροφορίες που παίρνετε από το κείμενο γράψτε ένα δικό σας κείμενο (150–160 λέξεις) με όσα μπορεί να είπε ο Θεόδωρος Βρυζάκης.

ΕΤ. Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Τελευταία - νικηφόρα- μάχη του Αγώνα στην **Πέτρα** της **Βοιωτίας** την 12η Σεπτεμβρίου 1829.

Επικεφαλής των ελληνικών δυνάμεων ο Δημήτρης Υψηλάντης

Υψηλάντης
(Αλέξανδρος)
την άρχισε

και
Υψηλάντης
(Δημήτριος)
την τελείωσε]

2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

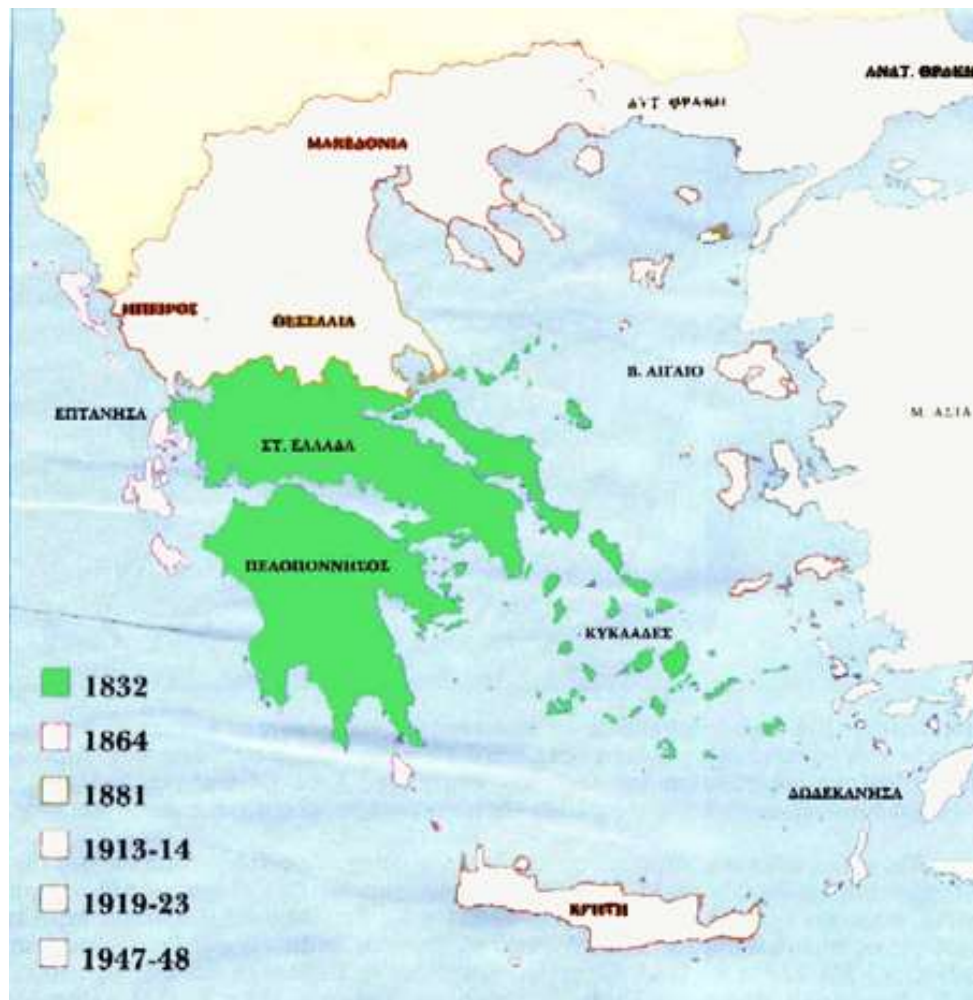
Αναγνώριση ανεξαρτησίας του κράτους

Το Πρωτόκολλο του Λονδίνου

της 3ης Φεβρουαρίου 1830 (απόσπασμα)

... Η Ελλάδα θέλει σχηματίσει εν κράτος ανεξάρτητον και θέλει χαίρει όλα τα δίκαια πολιτικά, διοικητικά και εμπορικά τα προσπεφυκότηα εις εντελή ανεξαρτησίαν.

Η Ελλάδα του 1830. Πρωτόκολλο ανεξαρτησίας

Περιλάμβανε:

Τη Στερεά Ελλάδα

Την Πελοπόννησο

Τα νησιά του Αργοσαρωνικού

Την Εύβοια

Τις Κυκλάδες

Τις Σποράδες

▲ <http://2dim-kalam.thess.sch.gr/0000/sinora/1832.htm>

Η ρύθμιση των συνόρων της Ελλάδος 1830

◀ Γραμμή Αχελώου - Σπερχειού

◀ Τα σύνορα επεκτάθηκαν βορειότερα με τη Συνθήκη της Κων/πολης το 1832. *Γραμμή Αμβρακικού - Παγασητικού*

▲ Τα σύνορα του πρώτου ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1830 και 1832)

Η ΕΔΑΦΙΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (1832 – 1947)

► Η σταδιακή
εδαφική
ολοκλήρωση
της Ελλάδος

▲ Ποιος από τους παρακάτω χάρτες δείχνει το ελληνικό κράτος στα 1832; Ποιοι όχι; Δικαιολογήστε την απάντησή σας. http://museduc.gr/docs/istoria/C/LAI_K03_K04.pdf

Η. ΑΝΤΙΠΟΛΠΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

■ Στόχος του Καποδίστρια ήταν η συγκρότηση
ισχυρού συγκεντρωτικού κράτους κατά τα δυτικά
πρότυπα της εποχής

► Η πλατεία
Συντάγματος στο
Ναύπλιο

Στα παρακάτω αποσπάσματα διαβάζουμε δύο διαφορετικές απόψεις για το πώς κυβέρνησε ο Ιωάννης Καποδίστριας. Το πρώτο γράφτηκε από το Νικόλαο Δραγούμη (1809–1879), που εργαζόταν ως γραμματέας στο Γραφείο του Ιωάννη Καποδίστρια.

Εκείνος [ο Ιωάννης Καποδίστριας] [...] ήταν πολύ δραστήριος. Έτσι, μέσα σε είκοσι μέρες [από την άφιξή του] [...], πήρε μέτρα για τη ναυτιλία [...], επειδή είχε αυξηθεί η πειρατεία, ίδρυσε χρηματιστική τράπεζα, διαίρεσε το στρατό σε χιλιαρχίες, έφτιαξε μια επιτροπή από ανώτερους κληρικούς για να ρυθμίσουν τα σχετικά με την Εκκλησία, [...] και για να βοηθήσει τους φτωχούς, αφού δεν υπήρχαν αρκετά τρόφιμα, φρόντισε να καλλιεργηθούν πατάτες, για πρώτη φορά στην Ανατολή. Και νοιαζόταν μόνος του για όλα, κοπιάζοντας νύχτα μέρα.
Νικόλαος Πολίτης, Ιστορικές αναμνήσεις, έτος 1874. Απόδοση στη σύγχρονη γλώσσα

Το δεύτερο απόσπασμα προέρχεται από έγγραφο που έστειλαν οι Υδραίοι στον Ιωάννη Καποδίστρια για να διαμαρτυρηθούν για τον τρόπο με τον οποίο κυβερνούσε.

Η Ύδρα, που δεν υπέφερε από το δεσποτισμό ούτε με την οθωμανική εξουσία και θυσίασε τα πάντα για να βοηθήσει και τους υπόλοιπους Έλληνες να ξεφύγουν από τις συμφορές αυτές, δεν μπορεί να δεχτεί τη δουλεία σαν ανταμοιβή για τις θυσίες και τους αγώνες της. Απορρίπτει όμως και την αναρχία, γιατί θεωρεί ότι καταστρέφει και την ισονομία και την αληθινή ελευθερία για την οποία αγωνίστηκε. Και δεν είναι μόνο η Ύδρα που το πιστεύει αυτό, Εξοχότατε. Ολόκληρη την ελληνική κοινωνία τάραξαν οι σύμβουλοι που με τις σκοτεινές τους πράξεις δεν αξίζουν την εμπιστοσύνη σας. Οι φυλακές είναι γεμάτες από ανθρώπους που κατηγορούνται για τις πολιτικές τους απόψεις, χωρίς να γνωρίζουν για τι κατηγορούνται ούτε και δικάζονται [...]. Όλοι είναι δυσαρεστημένοι. Το εμπόριο, στο οποίο δίνει ζωή η ευνομία [=τήρηση των νόμων] και η ασφάλεια, βρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση. Άλλη θεραπεία σ' αυτά δε βλέπουμε, Εξοχότατε, παρά να συγκληθεί άμεσα Εθνοσυνέλευση, που θα συζητήσει και θα επικυρώσει [ένα νέο] πολίτευμα.

Έγγραφο των κατοίκων της Ύδρας προς τον Ιωάννη Καποδίστρια, 24 Ιουνίου 1831. Απόδοση στη σύγχρονη γλώσσα

▲ α) Διαβάστε τα προηγούμενα 2 κείμενα . Ποιοι τα έγραψαν και πότε; Γράφτηκαν την ίδια εποχή για την οποία μιλάνε ή αργότερα; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

β) Χωριστείτε σε ομάδες των 4-5 ατόμων και συζητήστε: Ποιο από τα δύο κείμενα εκφράζει θετική άποψη για τον τρόπο που κυβέρνησε ο Ιωάννης Καποδίστριας και ποιο αρνητική; Σε ποια επιχειρήματα στηρίζει η κάθε πλευρά τη θέση της; Τι τονίζει η κάθε πλευρά; Γιατί διαλέγει να τονίσει τα συγκεκριμένα θέματα; Ποιος είναι ο στόχος της;

http://museduc.gr/docs/Istoria/C/LAI_K03_K04.pdf

Στην *πολιτική* αυτή αντέδρασαν οι:

- **Πρόκριτοι** με τοπική εξουσία (Πετρόμπτης Μαυρομιχάλης)

Φαναριώτες

- Με πολιτική εμπειρία (Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος)

Πλούσιοι Πλοιοκτήτες (Γεώργιος Κουντουριώτης)

Φιλελεύθεροι διανοούμενοι \Rightarrow Καυτηρίαζαν τον αυταρχισμό του Καποδίστρια και αξίωναν την παραχώρηση συνταγματικών ελευθεριών (Αδαμάντιος Κοραής).

► «Εμείς θέλομεν να μας δώσει ο Βασιλέας μας εκείνο οπού αποκτήσαμεν με το αίμα μας και θυσίες μας, οπού το καταπάτησε ο **Καποδίστριας**. Οι Δύναμες τον οδήγησαν να μας δώση σύνταμα (σύνταγμα), όταν τον αναγνώρισαν βασιλέα μας και ήρθε εδώ. και υποσκέθη. κι'ως σήμερα δεν τόβαλε σ' ενέργεια. Να το βάλη τώρα και είναι Βασιλέας μας. Και να μας κυβερνάγη συνταματικώς. Δι' αυτό, αδελφοί, σηκωθήκαμεν και κιντυνέψαμεν, κι'όχι να κάμωμεν αταξίες...»]

Μακρυγιάννη
Απομνημονεύματα

θ. Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

■ Η **Αγγλία** και η **Γαλλία** υποκινούσαν
τις αντικαποδιστριακές κινήσεις
θεωρώντας τον Κυβερνήτη **όργανο της Ρωσίας**

*«Ανάθεμα τους Άγγλο – Γάλλους που ήταν η αιτία και εγώ να
χάσω τους δικούς μου ανθρώπους και το Έθνος να χάσει
έναν κυβερνήτη που δεν θα ματαβρεί . Το αίμα του με
παιδεύει έως σήμερα».*

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης

Δύο αντίθετες απόψεις για τον Ι. Καποδίστρια και το έργο του

α. Η άποψη του **Ι. Κωλέττη**, αρχηγού του γαλλικού κόμματος

«Απομάκρυνε (ενν. ο Καποδίστριας) από τα πράγματα όλους τους αρχηγούς των Ελλήνων, όλους τους επιρροήν έχοντας και όλους τους πεπαιδευμένους {...}, κατεπάτησεν {...} τα ψηφίσματα της εν Άργει Εθνοσυνελεύσεως, καταφρόνησε τα δίκαια του πολίτου, κατέτρεξε την ελευθεροτυπία, σύστησε και διοργάνωσε δικαστήρια καθ' όλην την έκτασιν εξηρημένα από την θέλησίν του· εμπύχωσε την κακοήθεια, την επιβουλήν, την προδοσία.»

Πηγή: Β. Κρεμμυδάς, *Ο πολιτικός Ιωάννης Κωλέττης*, Τυπωθήτω, Αθήνα 2000, σ. 165

β. Η άποψη του **Εϋνάρδου**, φιλέλληνα συνεργάτη του Καποδίστρια

Ο ενάρετος ανήρ [...] όστις εθυσίασε το παν διά την πατρίδα του, απέθανε θύμα ιδιαιτέρας εκδικήσεως [...]. Οι Έλληνες πάσης φατρίας θέλουν γνωρίσει αργότερα την αμέτρητον ζημίαν, την οποίαν υπέφεραν, θέλουν ιδεί εντός ολίγου, ότι δεν υπάρχει άνθρωπος ικανός ν' αναπληρώση την έλλειψιν του Κόμητος Καποδίστρια, και όταν εξετάσουν όλα όσα έπραξε διά την πατρίδα του, θέλουν τον αναγνωρίσει ως τον αγαθώτερον άνθρωπον.»

Πηγή: *Ιστορία του ελληνικού έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, τομ. ΙΒ', σ. 562

ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ
ΚΑΤΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ

Αρχές του 1830: Εξεγέρσεις

Ο Μιαούλης ανατινάζει στον Πόρο τα δύο μεγαλύτερα ελληνικά πολεμικά πλοία

Στην Ύδρα η εφημερίδα «Απόλλων» προπαγανδίζει τη δολοφονία του Κυβερνήτη.

Ο Καποδίστριας φυλακίζει τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη: η ένταση κορυφώνεται.

- Περιγράψτε τη σκηνή, παρατηρώντας τις μορφές που επισημαίνονται με βελάκι.
- Ποιος νομίζετε πως παριστάνεται στο κέντρο του πίνακα; Τι του συμβαίνει;
- Η μορφή δεξιά της κεντρικής πως αντιδρά στο γεγονός;
- Στο βάθος του πίνακα υπάρχει κίνηση. Ποιος τρέχει και ποιοι τον κυνηγούν;
- Πώς αντιδρά το συγκεντρωμένο πλήθος;
- Ποιο ιστορικό γεγονός αναπαριστά ο πίνακας;

Κορύφωση Αντιπολίτευσης Δολοφονία του Κυβερνήτη

- **27 Σεπτεμβρίου 1831**: ο Κωνσταντίνος και ο Γεώργιος Μαυρομιχάλης δολοφονούν τον Καποδίστρια στο Ναύπλιο

▲ Ο Ναός του Αγ. Σπυρίδωνα στο Ναύπλιο, όπου δολοφονήθηκε ο Καποδίστριας.

▲ Ο πύργος όπου έμενε ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης στη Μάνη.

▲ Διονύσιος Τσόκος, *Η δολοφονία του Καποδίστρια*
στις 27 Σεπτ. 1831. Αθήνα, Μουσείο Μπενάκη

- Η δολοφονία του Καποδίστρια. Έργο λαϊκού ζωγράφου μέσα στην εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνα.

▲ <http://argolikivivliothiki.gr/2010/03/18>

▲ Διονύσιος Τσόκος. *Η δολοφονία του Καποδίστρια, 1850*

Παρατηρήστε τον πίνακα:
Πώς αντιδρά το πλήθος στην δολοφονία;
Ποια είναι η τύχη του θύτη;
Πώς κρίνεται το γεγονός **πως το νεοσύστατο** κράτος ξεκινά την πολιτική του ιστορία με δολοφονία του Κυβερνήτη;

▲ Αγνώστου, ΙΕΕΕ

Εξύμνηση δολοφόνων Καποδίστρια

*Τρέμε τύραννε. Η ώρα του θανάτου σου σημαίνει
Η οργή του Έθνους όλου, η οργή μου σε προσμένει.
Στον ναόν που θα μολύνεις τρέχω να παραμονεύσω,
Τρέχω τρέχω στου Υψίστου τον βωμόν να σε φονεύσω.
Έρχεται... Τον προμηνύουν σάλπιγγες και μουσική.
Έρχεται... Τον προπομπεύει μισθοφόρος φυλακή.
Μιμητής του Αρμοδίου και Αριστογείτων νέος,
Σκέπασε, Μαυρομιχάλη, το σπαθί σου με μυσρίνη
Τον προδότη της πατρίδος κτύπα... Κτύπα και γενναίως
Πέθανε καθώς εκείνοι*

Αλ. Σούτσος

Αναζητήστε και σχολιάστε τους τρόπους με τους οποίους η σύγχρονη Ελλάδα θυμάται και τιμά τον Ιωάννη Καποδίστρια

Πολιτικές Έννοιες

Σύστημα

Ο Καποδίστριας επιχειρεί ανατροπή του ισχύοντος συστήματος (πολλά κέντρα τοπικής εξουσίας) και εγκαθίδρυση άλλου (ισχυρή κεντρική εξουσία)

Αντίθεση

Το νέο σύστημα

είναι αντίθετο

προς το προηγούμενο

και έτσι η προσπάθεια επιβολής του οδηγεί σε

Σύγκρουση

Πρόσθετο υποστηρικτικό υλικό
από το βιβλίο του καθηγητή

1. Οι επιλογές του Καποδίστρια και η σύγκρουσή του με την αντιπολίτευση

«Η πορεία που ακολούθησε το ελληνικό κράτος μετά το 1831 φαίνεται να μην αναιρεί ορισμένες βασικές θέσεις της καποδιστριακής πολιτικής.

Ωστόσο, θα ήταν τολμηρό, βασιζόμενοι στη διαπίστωση αυτή, να γενικεύσουμε και να δεχθούμε αβασάνιστα ότι η ελληνική κοινωνία των χρόνων 1828-1831 δεν άντεχε παρά μόνο τις καποδιστριακές επιλογές [...] Φαίνεται ότι δύσκολα θα μπορούσε να επιχειρηθεί η οργάνωση της χώρας, χωρίς κάποια μορφή αυταρχικότητας. Η αυταρχικότητα αυτή, αναγκαία ίσως για να επιβληθεί η κεντρική εξουσία και να παταχθούν οι φυγόκεντρες τάσεις των ηγετικών ομάδων, δεν προϋπέθετε υποχρεωτικά ιδεολογικό καταναγκασμό και αστυνόμευση. Η επιμονή του Καποδίστρια να διέλθει η χώρα από ορισμένα, αυστηρά ελεγχόμενα στάδια εξέλιξης στένεψε από την αρχή τα περιθώρια ενός διαλόγου με όσους είχαν να προτείνουν άλλες επιλογές· σε λίγο ήλθε η απαγόρευση κάθε αντίθετης γνώμης, η δίωξη. [...]

Παρά τη συντηρητική, όμως, ιδεολογία του Καποδίστρια και την αυταρχικότητα του καθεστώτος του, το πρόγραμμά του είχε σαφή στοιχεία πολιτικού εκσυγχρονισμού. Όσοι από τα μη παραδοσιακά στοιχεία τον αντιπολιτεύτηκαν, δεν μπόρεσαν να δουν τη διάσταση αυτή της καποδιστριακής πολιτικής».

Χρ. Λούκος, «Κυβερνήτης Καποδίστριας, πολιτικό έργο, συναίνεση και αντιδράσεις», *Ιστορία του νέου ελληνισμού*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τομ.3, σ. 212, 214

2. Καποδίστριας- αντιπολίτευση: μια πολιτική σύγκρουση

«Εκείνο, όμως, που δημιούργησε τα σοβαρότερα προβλήματα στο νεαρό ελληνικό κράτος ήταν η σύγκρουση του Κυβερνήτη με τη διοικητική αριστοκρατία, την οποία απέκλεισε, σχεδόν εντελώς, από την εξουσία. Έτσι, γαιοκτήμονες- πρόκριτοι της Πελοποννήσου, έμποροι και εφοπλιστές, Φαναριώτες και σημαντικά πρόσωπα [...] σχημάτισαν μια ισχυρότατη και αδιάλλακτη αντιπολίτευση με στόχο τον απολυταρχισμό του Κυβερνήτη. [...] Η σύγκρουση ανάμεσα στον Κυβερνήτη και στη διοικητική αριστοκρατία ήταν μια πολιτική σύγκρουση για την εξουσία.

B. Κρεμμυδάς, *Νεότερη ιστορία, ελληνική και ευρωπαϊκή*, Γνώση, Αθήνα, 1990, σ. 194

Η δολοφονία του Καποδίστρια ανοίγει τον δρόμο στην απόλυτη μοναρχία

(“Η διακυβέρνηση του Καποδίστρια αποτελεί την πρώτη σοβαρή προσπάθεια διοργάνωσης του ελληνικού κράτους. Πρώτος αυτός φροντίζει για τη δημόσια εκπαίδευση, καταστέλλει την πειρατεία, διοργανώνει τη διοίκηση, υπαβάλλει σε κάποια πειθαρχία το σπασιαστικό πνεύμα των προκρίτων, που ήθελαν ν’ αντικαταστήσουν στην ελεύθερη Ελλάδα τους Τούρκους αξιωματούχους. Για το λόγο αυτό συνάντησε από την πλευρά τους άγρια αντίδραση ...

Τελικά ο Καποδίστριας δολοφονήθηκε το έτος 1831 από δύο μέλη της ισχυρής πελοποννησιακής οικογένειας των Μαυρομιχαλαίων.

Η αναρχία που ακολούθησε επέτρεψε στις τρεις “Προστάτιδες” Δυνάμεις να επιβάλουν την απόλυτη μοναρχία, με μονάρχη της εκλογής τους τον Όθωνα Α΄, πρίγκιπα της Βαυαρίας, αφού πέτυχαν απ’ την Πύλη, με τη συνθήκη του Μαΐου του 1832, την αναγνώριση της Ανεξαρτησίας του ελληνικού κράτους”.

N. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, σσ. 72-73)

▲ Κωνσταντίνος Ηλιάδης,
Ο Ιωάννης Καποδίστριας

Σύνδεση με την επόμενη ενότητα...

▲ Ρ. Hess, Η άφιξη του βασιλιά Όθωνα
στο Ναύπλιο. Αθήνα, Εθνική Τράπεζα της
Ελλάδος

Αντίδραση στον νόμο περί Τύπου (26/4/1831)

Είν' ελεύθερος ο Τύπος.

*Φθάνει μόνον να μη βλάβης
της Αρχής τους Υπαλλήλους
τους Κριτάς, τους Υπουργούς μας
και των υπουργών τους φίλους.*

Είν' ελεύθερος ο Τύπος.

Φθάνει μόνον να μη γράψης...

Αλ. Σούτσος

Θεματικές προεκτάσεις

- Ποια υπήρξε η συμβολή του Ι. Καποδίστρια στην ευρωπαϊκή ιστορία;

◀ Ιωάννης Κόσσιος.

Προτομή Καποδίστρια

Βουλή των Ελλήνων

Προεκτάσεις στην Τοπική Ιστορία

- Αίγινα: Το Ορφανοτροφείο
- Πόρος: Ο πολεμικός ναύσταθμος
- Ναύπλιο: Το Κεντρικόν Πολεμικόν Σχολείον
 - Άργος: Οι στρατώνες του Καποδίστρια
 - Κέρκυρα: Το σπίτι του Καποδίστρια
 - Αθήνα: το Πανεπιστήμιο

Συνδέσεις με άλλα μαθήματα

- Να μελετήσετε τις **εικαστικές αναπαραστάσεις** του Ιωάννη Καποδίστρια και της δολοφονίας του και να εντοπίσετε τα στοιχεία που τονίζονται σε κάθε μια.
- Να αναζητήσετε και να σχολιάσετε τη σημασία **γλωσσικών εκφράσεων**, παροιμιών κτλ που ανάγονται στην εποχή του Καποδίστρια και αναφέρονται στη διακυβέρνησή του ή την προσωπικότητά του (π.χ. Μπαρμπα-Γιάννης, Γιάννης κερνά και Γιάννης πίνει, κ.ά.)
- Να αναζητήσετε **λογοτεχνικά κείμενα** που αναφέρονται στην εποχή του Καποδίστρια και σχολιάζουν την πολιτική του (π.χ. Αλέξανδρος Σούτσος, «Ο Εξόριστος του 1831»)

Ο Ιωάννης Καποδίστριας υπήρξε ο πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας και σφράγισε, με το έργο του, την προσπάθεια οργάνωσης του πρώτου ελληνικού κράτους.

1776: Ο Ιωάννης Καποδίστριας γεννήθηκε στην Κέρκυρα και καταγόταν από οικογένεια ευγενών.

1794-1797: Σπούδασε Ιατρική στην Πάντοβα της Ιταλίας. Παράλληλα, ασχολήθηκε με τη φιλολογία, τη φιλοσοφία και τα νομικά.

1803: Κατέλαβε διάφορα αξιώματα (Γραμματέας της Επτανήσου Πολιτείας, Πρόεδρος της Ιονίου Γερουσίας και της επιτροπής για τη σύνταξη νέου Συντάγματος) της αυτόνομης Επτανήσου Πολιτείας.

1808: Μετά την κατάληψη των Επτανήσων από το στρατό του Ναπολέοντα, αναχώρησε για την Πετρούπολη της Ρωσίας όπου και εντάχθηκε στο ρωσικό διπλωματικό σώμα.

1813: Ο Τσάρος Αλέξανδρος ανέθεσε στον Καποδίστρια να χειριστεί ως εκπρόσωπος της Ρωσίας το Ελβετικό Ζήτημα και τις διαμάχες που είχαν ξεσπάσει αναφορικά με την ίδρυση ελβετικού κράτους. Ο Καποδίστριας πρότεινε την οργάνωση της Ελβετίας σε αυτόνομες περιοχές (καντόνια) και πέτυχε, με αυτό τον τρόπο, την εσωτερική ειρήνευση της χώρας. Το ομοσπονδιακό σύστημα που πρότεινε ο Καποδίστριας ισχύει μέχρι σήμερα. Η ελβετική πολιτεία για τις υπηρεσίες του αυτές τον τίμησε ανακηρύσσοντάς τον επίτιμο πολίτη της Ελβετίας.

1814-1815: Συμμετέχει στο Συνέδριο της Βιέννης ως μέλος της ρωσικής αντιπροσωπείας και διακρίνεται για τις διπλωματικές του ικανότητες.

1815: Διορίζεται υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας από τον Τσάρο Αλέξανδρο.

1820: Αρνείται πρόταση των ιδρυτών της Φιλικής Εταιρείας να αναλάβει την ηγεσία της οργάνωσης. Θεωρεί ότι το διεθνές κλίμα είναι δυσμενές για την εκδήλωση Ελληνικής επανάστασης.

1821: Η έκρηξη της Ελληνικής επανάστασης βρίσκει τον Καποδίστρια στο Συνέδριο της Ιερής Συμμαχίας στο Λάυμπαχ ως μέλος της ρωσικής αντιπροσωπείας. Εκεί, οι Δυνάμεις, παρ' ότι καταδίκασαν φραστικά την Ελληνική Επανάσταση, αποφάσισαν να τηρήσουν στάση στρατιωτικής ουδετερότητας απέναντι στους Έλληνες. Η τελευταία αυτή απόφαση, που υπήρξε σωτήρια για την Επανάσταση, θεωρήθηκε επίτευγμα, σε μεγάλο βαθμό, του Καποδίστρια. Επιπλέον, κατά το αμέσως επόμενο διάστημα, ο Καποδίστριας θα επιχειρήσει να προκαλέσει ρωσοτουρκικό πόλεμο, προκειμένου να βοηθήσει τους Έλληνες, δίχως, ωστόσο, να τα καταφέρει.

1822: Συνειδητοποιώντας ότι η προσπάθειά του να βοηθήσει διπλωματικά την Ελληνική Επανάσταση είναι ασυμβίβαστη με την εξωτερική πολιτική που ακολουθεί ο Τσάρος Αλέξανδρος, ο Καποδίστριας παραιτείται από τη θέση του υπουργού Εξωτερικών της Ρωσίας, φεύγει από τη χώρα και εγκαθίσταται στη Γενεύη της Ελβετίας. Εκεί αναπτύσσει σημαντική δραστηριότητα υπέρ της Ελληνικής επανάστασης.

1827: Η Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας εκλέγει τον Ιωάννη Καποδίστρια πρώτο Κυβερνήτη της Ελλάδας για μια επταετία.

1828: Ο Καποδίστριας φτάνει στην Ελλάδα όπου επικρατεί το χάος.

Στο διπλωματικό πεδίο, θέτει ως κύριους σκοπούς την αναγνώριση της ανεξαρτησίας της Ελλάδας και την εξασφάλιση όσο το δυνατόν περισσότερων εδαφών για το ελληνικό κράτος.

Παράλληλα, επιδιώκει τη δημιουργία ενός σύγχρονου κράτους με ισχυρή κεντρική εξουσία κατά τα πρότυπα των αναπτυγμένων κρατών της δυτικής Ευρώπης. Η επιδίωξή του αυτή θα τον φέρει, σύντομα, αντιμέτωπο με εκείνους τους ισχυρούς παράγοντες της ελληνικής κοινωνίας (πρόκριτοι της προεπαναστατικής περιόδου) που επιθυμούσαν τη διατήρηση της τοπικής τους εξουσίας και τη διοικητική πολυδιάσπαση του κράτους.

1830: Υπογράφεται το Πρωτόκολλο του Λονδίνου (3 Φεβρουαρίου 1830), γνωστό και ως Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας, με το οποίο οι Δυνάμεις αποδέχονται την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. Το γεγονός αποτελεί μεγάλη διπλωματική επιτυχία του Καποδίστρια. Παράλληλα, οι Δυνάμεις αποφασίζουν τον περιορισμό της ελληνικής επικράτειας (συνοριακή γραμμή Αχελώου-Σπερχειού) ως αντάλλαγμα για την παραχώρηση ανεξαρτησίας. Ο Καποδίστριας αρχίζει νέο διπλωματικό αγώνα για να αποφευχθεί ο περιορισμός των ελληνικών συνόρων.

Την ίδια στιγμή φουντώνουν στο εσωτερικό οι αντιπολιτευτικές κινήσεις εναντίον του Κυβερνήτη. Ο Καποδίστριας συγκρούεται με την ισχυρή οικογένεια Μαυρομιχάλη της Μάνης, συλλαμβάνει και φυλακίζει τον αρχηγό της Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.

1831: Οι Δυνάμεις αποδέχονται, μετά και τις ασφυκτικές πιέσεις που τους ασκεί ο Καποδίστριας, τη βελτίωση των ελληνικών συνόρων (συνοριακή γραμμή Αμβρακικού-Παγασητικού).

Παράλληλα, η σκληρή αντιπολίτευση που ασκείται εναντίον του Καποδίστρια δημιουργεί ατμόσφαιρα αναταραχής και εξάπτει τα πολιτικά πάθη. Στο πλαίσιο αυτό, ο Καποδίστριας δολοφονείται στο Ναύπλιο από τους Γεώργιο και Κωνσταντίνο Μαυρομιχάλη.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Thiersch F.W., *Η Ελλάδα του Καποδίστρια : η παρούσα κατάσταση της Ελλάδος (1828-1833) και τα μέσα για να επιτευχθεί η ανοικοδόμησή της*, Αφοι Τολίδη, Αθήνα 1972.
- **Βακαλόπουλος Απόστολος**, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τ. Η΄. Θεσσαλονίκη 19..
- **Δασκαλάκης Α.**, *Κοραΐς και Καποδίστριας. Οι κατά του κυβερνήτου λίβελοι*, Αθήνα 1958.
- **Δεσποτόπουλος Γ.Δ.**, *Ο Κυβερνήτης Καποδίστριας και η απελευθέρωση της Ελλάδος*, Αθήνα 1954.
- **Κούκκου Ελένη**, *Ιωάννης Καποδίστριας. Ο άνθρωπος – ο διπλωμάτης*, Εστία, Αθήνα, 1984.
- **Κουλούρη Χ. – Λούκος Χ.**, *Τα πρόσωπα του Καποδίστρια : ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας και η νεοελληνική ιδεολογία (1831-1996)*, Πορεία, Αθήνα 1996.
- **Λούκος Χ.**, *Η αντιπολίτευση κατά του Ιωάννη Καποδίστρια 1821-1831*, Θεμέλιο, Αθήνα 1988.
- **Νικοκάβουρα Α. (επιμ.)**, *Ο Ιωάννης Καποδίστριας και η συγκρότηση του ελληνικού κράτους*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1983.
- *Ο Ιωάννης Καποδίστριας και η συγκρότηση του ελληνικού κράτους*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1983.
- **Πετρόπουλος Γ.**, *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο 1833 - 1843*, τ.Α΄ - Β΄, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1968.
- **Πετρίδης Π.**, *Η Ευρωπαϊκή πολιτική του Ιωάννη Καποδίστρια : θέσεις και προτάσεις για μια προοδευτικότερη τάξη πραγμάτων στην Ευρώπη 1814-1821*, Αφοι Τολίδη, Αθήνα 1988.

